

Om uttalet vore mycket att anföra, men dertill kan ej här vara tillfälle, utan måste närmare utvecklas i ljudläran, då en grammatik öfver våra allmogemål utkommer.

Under ordbokens tryckning, som egt rum åren 1861—1867, hafva ett par tusen ord insamlats, hvilka här ej kunnat upptagas. Nyligen äro tvänne förtjenstfulla och utmärkta ordböcker utkomna, som innehålla många viktiga tillägg. Dessa ordböcker äro *Allmogemålet i Norra Ångermanland* af d:r K. Sidenbladh. Upps. 1867; 8:o, 88 sidor. *Om Allmogemålet i Södra Møre härad af Kalmar län*, af d:r N. Linder. Upps. 1867; 8:o, 202 sidor. Öfver flera landskapsmål förberedas skrifter till tryckning. Vi hoppas derföre att framdeles antingen i en ny upplaga af denna ordbok eller i ett särskilt tillägg dertill blifva i tillfälle att ganska betydligt föröka den rika språkskörd, som här inbergats. Af de många fornminnesföreningarne inom fäderneslandet har man välgrundad förhoppning att vänta rikhaltiga uppteckningar af allmogemålen, enär vårt fornartade folkspråk utan tvifvel utgör det dyrbaraste bland alla våra rika fornminnen.

Bland äldre handskrifna uppteckningar om svenska landskapsmål har jag under ordbokens tryckning fått kännedom om och haft tillfälle att begagna en vigtig handskrift öfver munarten i Vestmanland, näml. *Idioticum Vestmannicum af Dan. Heweghr*. Handskriften, som förvaras på Vesterås bibliotek, går dock endast till början af bokstafven R.

Svårigheterna vid författandet af en ordbok öfver svenska allmogespråket äro, såsom bekant, ganska stora och många, hvadan det är uppenbart att ett sådant arbete ej kan vara utan brister. Liksom man vid uppodlandet af en vildmark ej kan vänta att genast få allt så uppbruttet, jämnadt och ordnadt, som man gerna skulle önska, utan det får ske så småningom, på samma sätt förhåller det sig äfven med det till största delen uppodlade språkfältet, som här rödjats, men ännu tarfvar mycket arbete och omsorgsfull vård för att kunna gifva viktiga och rika skördar. Landskapsordens förklaring, hvilken naturligtvis är af synnerlig

vigt, har varit förknippad med ej ringa svårigheter. Ofta händer det att man ej kan vinna kännedom om ordens fulla betydelse. Stundom är det ej lätt att i vårt skriftspråk finna det motsvarande ordet för att uttrycka begreppet. Ljudbeteckningssättet är vid en svensk dialekt-ordbok ganska vanskligt, enkannerligen med hänsende till sjelfljuden. Detta gäller företrädesvis med afseende på *a*, *e*, *o* och *å*. Hvad dessa senare tvänne sjelfljud vidkommer, har det slutna *o*, sådant det höres i *bo*, *bord*, *tro*, *gård*, utmärkts med *o*, det öppna *o*, t. ex. i *töft*, *tökken*, betecknats med *ó* och uttalas såsom *å*. Gerna medgifves att genom förbiseende stundom ej alltid följdriktighet härvid iakttagits. Författaren är ledsen öfver att han valt beteckningen *ó*, tvertemot bruket i de på senare tider tryckta isländska skrifter. När man har sig bekant detta ordbokens sätt att med *ó* beteckna *å*-ljudet, bör dock ej någon förvillelse ega rum. I åtskilliga ord är sjelfljudet *å* använt, der man snarare torde hafva väntat efter vårt betecknings-sätt *ó*, t. ex. (sid. 541) *arveråg*, *duvo-råg*, *fälle-råg*, *alldenstund* fsv. *rugher*, *rogger*, fn. *rågr* dertill gifva en välgrundad anledning, men man har här ansett sig böra följa det i svenska skriftspråket allmänt antagna skriftsättet *råg*. I flera fall har författaren äfven i detta hänseende varit i någon mon beroende af de personers stafsätt, af hvilka uppgifter meddelats. I början af ordboken har vid några svenska dialektord bokstafven *x* blifvit brukad, men sedermera har i stället *ks* användts såsom mera lämplig.

Med hänseende till de endast till formen afvikande orden kunde visserligen en inskränkning hafva egt rum, om vi hade haft en grammatik öfver allmogespråket, till hvilken hänvisningen kunnat göras. Men en sådan grammatik hade näppeligen kunnat upptaga alla de olika former, under hvilka orden i vårt vidsträckta lands många bygdemål förekomma. Sådant tillhör egentligen ordboken. När det slutna *e*-ljudet i svenskan uti många landskapsmål motsvaras af *ei*, *ej*, *äi*, *äj*, *oi* el. *öj*, har ordboken upptagit alla dessa former, likasom öfverhufvud alla andra tveljud, hufvudsakligen för att visa huru allmänna tvelju-